

Załącznik do uchwały
Nr LXV/612/2024
Rady Gminy Czarna
z dnia 26 stycznia 2024 roku

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE CZARNA NA LATA 2024-2026

Czarna 2024

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Podstawa prawna	4
2. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Czarna	5
3. Analiza SWOT.....	14
4. Odbiorcy programu	16
5. Cele programu.....	16
6. Zadania i sposób realizacji poszczególnych celów	17
7. Zakładane rezultaty podjętych działań.....	20
8. Realizatorzy i Partnerzy programu	20
9. Źródła finansowania.....	21
10. Monitoring i ewaluacja.....	21
Podsumowanie	21

Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Czarna na lata 2024-2026 jest kontynuacją Programów realizowanych w latach 2018-2020, oraz 2021- 2023 i zawiera rozwiązania dotyczące wsparcia rodzin z dziećmi, wykorzystujące przede wszystkim pracę z rodziną. Jako główne formy wsparcia przyjmuje asystę rodzinną, pracę socjalną i specjalistyczne poradnictwo. Ponadto ważnymi elementami pomocy są świadczenia pieniężne, w tym: zasiłki z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i alimentacyjne, a także działania integracyjne na rzecz polskich rodzin.

Zgodnie z art. 18 oraz art. 71 Konstytucji RP rodzina znajduje się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej oraz państwo uwzględnia jej dobro w swojej polityce społecznej i gospodarczej. Zatem wsparcie rodzin przeżywających szeroko pojęte trudności jest konstytucyjnym obowiązkiem nałożonym na władzę.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu każdego dziecka, w którym kształtują się jego postawy, zachowania i poglądy a także umiejętności oceny sytuacji. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań zapobiegających jej dezintegracji. Rodzina dysfunkcyjna, to rodzina, w której występują istotne nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych dziecka. Problemy w takich rodzinach często są złożone, mają charakter wielopokoleniowego procesu, który ciężko rodzinie przerwać własnymi siłami.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji.

Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Aby zapobiegać takim sytuacjom, powstał Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020, opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r., którego podstawowym założeniem jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania, poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady i formy pracy i pomocy rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz sprawowaniu pieczy zastępczej. Ustawodawca zadanie wspierania rodziny i pieczy zastępczej podzielił na gminę, powiat i samorząd województwa. Pierwszym i najważniejszym elementem systemu wspierania rodziny jest gmina. Działania gminy powinny być nakierowane na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie, tak aby mogła ona poradzić sobie z trudnościami.

1. Podstawa prawna

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zapisy Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Czarna na lata 2024-2026 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
2. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3. Ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej,

2. Ustawy z dnia 4 listopada 2016 o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
3. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
4. Ustawy z dnia 26 października 1992 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
5. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii,
6. Ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
7. Ustawie o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r.,
8. Ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
9. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

2. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Czarna

Gmina wiejska Czarna położona jest w powiecie dębickim na zachodzie województwa podkarpackiego. Siedziba władz samorządowych znajduje się w miejscowości Czarna, a cała Gmina składa się z 14 miejscowości: Borowa, Chotowa, Głowaczowa, Golemki, Grabiny, Jaźwiny, Podlesie, Przerzyty Bór, Przyborów, Róża, Stara Jastrząbka, Stary Jawornik, Źdźary i Czarna. Gmina Czarna zajmuje powierzchnię 148 km², z czego około 37% zajmuje powierzchnia leśna. Gmina ma charakter rolniczy.

Liczba mieszkańców w 31 grudnia 2023 r. wynosiła 13244 osób (źródło: UG Czarna – Ewidencja Ludności). W latach 2002-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 8,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 38,8 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Czarna zawarli w 2022 roku 61 małżeństw, co odpowiada 4,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,4% mieszkańców gminy Czarna jest stanu wolnego, 59,1% żyje w małżeństwie, 4,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,9% to wdowy/wdowcy.

Gmina Czarna ma ujemny **przyrost naturalny** wynoszący -16. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,20 na 1000 mieszkańców gminy Czarna. W 2022 roku urodziło się 119 dzieci, w tym 52,9% dziewczynek i 47,1% chłopców. 60,7% mieszkańców gminy Czarna jest w wieku produkcyjnym, 21,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 17,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W gminie Czarna na 1000 mieszkańców pracuje 366 osób . **Bezrobocie** rejestrowane w gminie Czarna wynosiło w 2022 roku 4,8% (4,8% wśród kobiet i 4,8% wśród mężczyzn). W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Czarna wynosiło 5 507,67 PLN, co odpowiada 82.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. 14,7% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Czarna pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 42,1% w przemyśle i budownictwie, a 19,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Czarna to 3 672 **nieruchomości**. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 276 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 95,23% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 93,55% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 91,89% mieszkań posiada łazienkę, 79,67% korzysta z centralnego ogrzewania, a 80,25% z gazu sieciowego.

W 2022 roku w gminie Czarna stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 168 **przestępstw**. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 12,62 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Czarna najczęściej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 6,83 (wykrywalność 41%) oraz o charakterze kryminalnym - 7,76 (wykrywalność 66%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,07 (35%), drogowe - 1,34 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,26 (91%).(źródło: .polskawliczbach.pl na podstawie GUS, 31.XII.2022).

3 420 mieszkańców gminy Czarna jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 675 kobiet oraz 1 745 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 19,0% ludności posiada **wykształcenie** wyższe, 2,7% wykształcenie policealne, 11,0% średnie ogólnokształcące, a 23,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,1% mieszkańców gminy Czarna, gimnazjalnym 2,8%, natomiast 13,6% podstawowym ukończonym, 3,2% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa podkarpackiego mieszkańcy gminy Czarna mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Czarna największy odsetek ma wykształcenie wyższe (23,0%) oraz średnie zawodowe (21,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,2%) oraz średnie zawodowe (26,2%).¹

Na terenie gminy Czarna istnieje wiele rodzin wymagających wsparcia, o czym świadczą dane przedstawione w poniższych tabelach:

Tabela 1 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Liczba rodzin	343	294	293
Liczba osób w rodzinach	1099	869	882

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Tabela 2 Przyczyny ubiegania się o pomoc

Powód trudnej sytuacji życiowej	2020	2021	2022
Ubóstwo	206	166	176
Bezdomność	12	11	13
Bezrobocie	85	81	77
Niepelnosprawność	109	111	111
Długotrwała lub ciężka	121	97	101

¹ (źródło: www.polskawliczbach.pl na podstawie GUS, 31.XII.2022).

choroba			
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	11	7	20
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:	111	102	86
Rodziny niepełne	36	25	24
Rodziny wielodzietne	72	57	61
Przemoc	2	4	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	4
Alkoholizm lub narkomania	8	3	4
Zdarzenie losowe, sytuacja kryzysowa	5	3	0

Zródło : opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Według powyższej analizy główną przyczyną złego funkcjonowania rodzin jest ubóstwo, które jest następstwem bezrobocia oraz takich czynników dysfunkcyjnych jak: przemoc w rodzinie, alkoholizm, niepełnosprawność i długotrwała choroba. Wskazane powyżej dysfunkcje bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym.

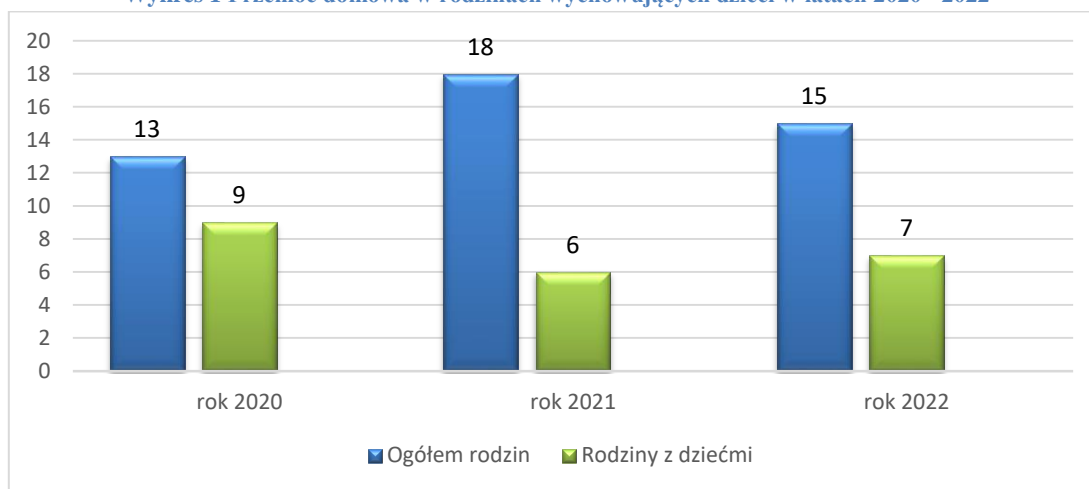
Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym ujawniają się często w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm. Dzieci pozostawione same sobie, odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem, co stanowi przyczynę umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują diagnozy problemów. W skrajnych przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zachodzi konieczność zorganizowania opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną i umieszczenia go w pieczy zastępczej.

Bezradność w sprawowaniu opieki ma różne źródła. Wśród nich jest bezrobocie jednego z rodziców lub obojga, a co za tym idzie, niskie dochody, które nie pozwalają na

zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, trudne warunki mieszkaniowe. Innym powodem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest brak umiejętności wychowawczych, często wyniesione z domu nieprawidłowe wzorce, niewłaściwe relacje w rodzinie.

Niestety wśród rodzin z terenu gminy Czarna, w której wychowywane są małoletnie dzieci, dochodzi do aktów przemocy. Dziecko wychowujące się w rodzinie przemocowej, nawet jeśli samo nie jest bezpośrednio ofiarą maltretowania, ale jedynie świadkiem znęcania się jednego z rodziców (opiekunów) nad drugim, nie jest w stanie prawidłowo się rozwijać, zarówno w sferze psychofizycznej, jak i społecznej. Poniższy wykres obrazuje skalę tego zjawiska w gminie Czarna:

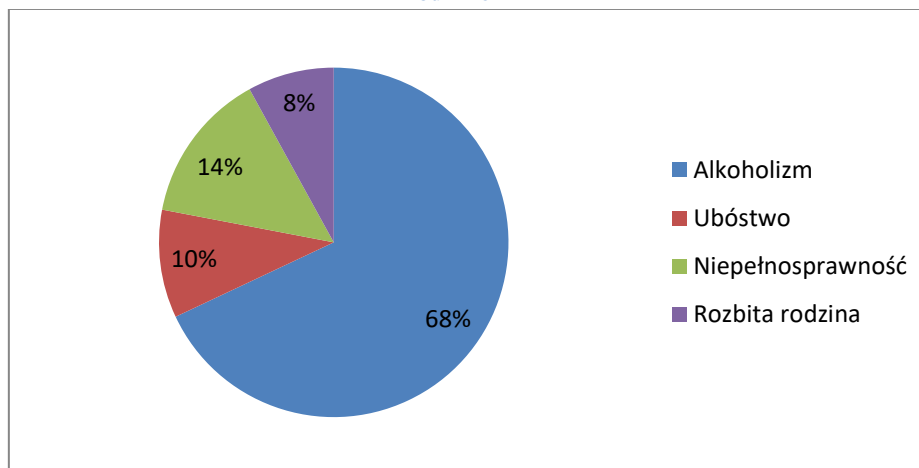
Wykres 1 Przemoc domowa w rodzinach wychowujących dzieci w latach 2020 - 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZI

Należy zwrócić uwagę na problemy, które często współtowarzyszą doświadczaniu przemocy w rodzinie. Jak pokazuje poniższy wykres, w rodzinach osób doświadczających przemocy najczęściej występuje również uzależnienie od alkoholu lub ubóstwo. W mniejszym stopniu jest to niepełnosprawność lub rozbita rodzina.

Wykres 2 Rozkład dodatkowych problemów, które współwystępują wśród rodzin doświadczających przemocy w rodzinie

Źródło: opracowanie własna na podstawie danych ZI

Ze zjawiskiem przemocy często związany jest problem alkoholizmu. Jeżeli ktoś z członków rodziny jest uzależniony od alkoholu, to cała rodzina doznaje szkody, alkoholizm jest chorobą całej rodziny, życie rodzinne może być poważnie zaburzone przez alkohol także wtedy, gdy ktoś z członków rodziny dopiero wkracza na drogę uzależnienia. W takiej sytuacji często zamiast bezpieczeństwa, miłości i zaufania rodzina czuje lęk, zagrożenie, poczucie winy i krzywdy. Rodzina zamyka się przed światem zewnętrznym, odizolowuje się od innych. Bardzo często alkoholizm ogranicza perspektywy bytowe całej rodziny, gdyż staje się źródłem trudności finansowych. Rodzinie alkoholika potrzebna jest pomoc, ponieważ jej członkowie nie są w stanie prawidłowo funkcjonować. Rodzina ulega zaburzeniu, gdyż nie dysponuje ani odpowiednią wiedzą na temat problemu alkoholowego, ani praktycznymi umiejętnościami radzenia sobie z nim. Niewątpliwie alkohol często „towarzyszy” przemocy w rodzinie. Bywa również, że nie tylko sprawca, ale również ofiara jest pod wpływem alkoholu, który jak wiadomo ma negatywny wpływ na zachowanie człowieka. Większość czynów przestępczych, zwłaszcza tych agresywnych dokonywana jest pod wpływem alkoholu. Dzieje się tak dlatego, że zaburza on zdolność rozpoznawania własnych czynów. Jednak picie alkoholu nie jest usprawiedliwieniem ani okolicznością łagodzącą dla sprawcy, który jest odpowiedzialny za czyn, którego się dopuścił.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Czarna zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej ustawowych zadań należy m.in.: inicjowanie i koordynowanie udzielania pomocy osobom uzależnionym od alkoholu i narkomanii oraz ich rodzinom, opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych, przygotowywanie i składanie wniosków do sądu o kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na leczenie do poradni odwykowych, udzielanie pomocy informacyjnej rodzinom, w których występuje problem alkoholowy oraz prowadzenie stałego monitoringu problemów alkoholowych w gminie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komisariat Policji, a także Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień w Rzeszowie, Oddział terapii uzależnień w ZOZ w Dębicy oraz Wydział Rodzinny i Nietletnich Sądu Rejonowego w Dębicy.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej wynika, że w latach 2020-2022 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu była na zbliżonym poziomie. Statystyki zawierają dane o rodzinach, w których u co najmniej jednego członka stwierdzono

uzależnienie od alkoholu. Wiele osób korzystających z pomocy nadużywa alkoholu, jednak GOPS nie zawsze dysponuje danymi stwierdzającymi chorobę alkoholową, ponieważ rodziny ich nie ujawniają.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie prelekcji i pogadarek, festynów i innych imprez plenerowych oraz imprez sportowych, konkursów, wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz zajęć świetlicowych i pozalekcyjnych zajęć sportowych.

Liczba zgłaszanych rodzin, dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi prowadzona była współpraca nie przenosi się jednoznacznie na potwierdzenie przemocy w rodzinie. Niejednokrotnie zgłaszane przypadki nie są kwalifikowane jako przemoc a wiążą się z innymi konfliktami w rodzinie. Kontakt profesjonalnych służb z członkami rodzin, w których przemoc występuje daje szansę między innymi na promowanie wiedzy o możliwej pomocy prawnej i terapeutycznej dla osób wskazywanych jako doświadczające przemocy jak i ją stosujących.

Problemem, który pojawił się podobnie jak w latach ubiegłych było „wykorzystywanie” procedury „Niebieskie Karty” w sprawach rozwodowych, a także dotyczących: podziału majątku, uzyskania alimentów, ustalenia opieki nad dziećmi. Członkowie grup roboczych, w takich przypadkach mają trudności w rozeznaniu faktycznej sytuacji rodziny oraz ustaleniu planu pomocy. Małżonkowie nie byli zainteresowani poprawą funkcjonowania rodziny i rozwiązania ich problemów, ale często kierowani przez adwokatów, zdobywaniem dowodów do spraw sądowych.

Oprócz wsparcia pomocy społecznej, wiele rodzin w gminie Czarna korzysta również ze wsparcia finansowanego w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych, co przedstawia poniższa tabela:

Tabela 3 Liczba rodzin korzystających z wybranych świadczeń rodzinnych w latach 2021-2023

Rok	liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	liczba rodzin korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka
2023	310	62
2022	390	101
2021	458	87

Źródło: opracowanie własne

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta zostaje im ograniczona, Sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka — w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka — w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka — w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Do ww. wydatków zalicza się: świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki. Liczba dzieci z terenu gminy Czarna umieszczonych w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 4 Liczba dzieci w pieczy zastępczej z terenu gminy Czarna

Rok	Liczba dzieci w pieczy zastępczej	Koszt w zł poniesiony przez gminę
2023	9	103 089,09 zł
2022	11	94 782,23 zł
2021	10	71 281,32 zł
2020	12	57 186,57 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Czarna

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Ustawa dokonuje również podziału kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
1. Profilaktyka 2. Wspieranie rodziny	1. Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna 2. Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej 3. Adopcja	
• Asystent rodziny • Placówki wsparcia	• Rodziny zastępcze i rodzinne domy	• Ośrodek adopcyjny • Regionalna placówka

<p>dziennego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodziny wspierające • Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny 	<p>dziecka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Placówki opiekuńczo-wychowawcze • Usamodzielnienie • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator) • Rodziny pomocowe 	<p>opiekuńczo-terapeutyczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interwencyjny ośrodek preadopcyjny
--	---	--

Do zadań asystenta rodziny należy wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową. W szczególności, zgodnie z art. 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnej obecnie jest zatrudniony jeden asystent rodziny. Dane zawarte w poniższej tabeli wskazują na liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w gminie Czarna na przestrzeni ostatnich trzech lat:

Tabela 5 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2023	12
2022	11
2021	10
2020	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Wprowadzenie asystenta i jego praca z rodziną ma na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców, podniesienie poziomu ich odpowiedzialności za losy swojej rodziny, podniesienie umiejętności komunikacyjnych w rodzinie. W efekcie wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego, przy wsparciu wielu instytucji i organizacji, mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa o wsparciu w ciąży i rodziny „Za życiem”. Ww. ustawa wskazuje, że wsparcie we wskazanym zakresie będzie realizowane między innymi przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne realizujące wspieranie rodziny. Nowo wprowadzone przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, m. in. świadczeń gwarantowanych, do których szczególnie należy zapewnienie dostępności dla kobiet w ciąży oraz ich dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada m.in., że rodziny uprawnione objęte będą pomocą asystentów rodziny na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępna pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego

zadaniem będzie opracowanie katalogu możliwej pomocy i występowanie „do odpowiednich podmiotów, w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia”.

Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych. W rozwiązaniu tych problemów często potrzebna jest pomoc zarówno Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i wielu innych instytucji i organizacji. Dlatego tak ważne jest, aby w Gminie Czarna działał dobrze zorganizowany system wsparcia rodziny: system oparty na współpracy GOPS-u, instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej, szkół i placówek oświatowych, służby zdrowia, policji i wszystkich zainteresowanych dobrem rodzin zamieszkujących Gminę Czarna.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest metodą analizy sytuacji społeczności lokalnej oceniającą zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego. Skupia się na analizie takich czynników jak:

- mocne strony (czynniki wewnętrzne odróżniające pozytywnie badaną działalność od działalności prowadzonej przez inne podmioty działające na danym sektorze i regionie, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się siłami napędowymi rozwoju)
- słabe strony (czynniki wewnętrzne wpływające na ograniczenia rozwojowe działalności),
- szanse (uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpłynąć pozytywnie na rozwój),
- zagrożenia (tendencje i zjawiska w otoczeniu, które mogą stanowić bariery lub utrudnienia rozwoju)

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czarna, • Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej, • Funkcjonowanie placówek służby zdrowia, 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty utrzymania dzieci w Placówkach Opiekuńczo Wychowawczych • Niska gotowość do współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów • Niski poziom świadomego rodzicielstwa u części rodzin • Wyuczona bezradność i roszczeniowość u części rodzin korzystających z pomocy społecznej • Brak pozytywnych wzorców

<ul style="list-style-type: none"> • Otwartość władz samorządowych na współpracy ze środowiskiem lokalnym, • Zatrudnienie asystenta rodziny, • Podnoszenie kompetencji zawodowych poprzez udział pracowników GOPS w Czarnej w szkoleniach i konferencjach, • Współpraca pracowników GOPS w Czarnej z nauczycielami pedagogami szkolnymi w rozwiązywaniu problemów rodzin • Udzielanie pomocy finansowej oraz w formie świadczeń niepieniężnych osobom/rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej, • Przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych, • Współpraca z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, w których przebywają dzieci z terenu gminy Czarna, • Współpraca z komisariatem Policji w Czarnej, • Współpraca z kuratorami, • Systematyczne monitorowanie rodzin, • Dobra baza placówek oświatowych, • Dobra baza sportowa. 	<p>osobowych w rodzinach z dysfunkcją</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak mieszkań chronionych • Bierna postawa rodziców i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych • Uzależnienie rodzin od świadczeń z pomocy społecznej • Niski poziom aktywności beneficjentów pomocy społecznej zmierzającej do poprawy sytuacji rodzinnej, • Współwystępowanie uzależnienia i przemocy w rodzinie, • Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego, • Rozbicie więzi rodzinnych, społecznych. • Dysproporcje ekonomiczne i intelektualne
--	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnienie informacji w środowisku na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka inflacja, ubożenie społeczeństwa i osłabienie się funkcji opiekuńczej rodziny,

<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnienie informacji na temat pracy asystenta rodziny, • Aktywizacja osób przez pracowników socjalnych do zmiany swoich postaw życiowych, • Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych celem przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin zagrożonych kryzysem, 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, • Rosnąca ilość rodzin wieloprotblemowych, • Niewystarczający system informacyjny, • Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży. • Wzrost kosztów utrzymania rodziny • Słaba koordynacja i współpraca między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi, • Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, • Rozwój patologii społecznych • Zwiększenie się liczby mieszkańców wymagających pomocy instytucjonalnej • Ciche przyzwolenie, akceptowanie przemocy
--	---

4. Odbiorcy programu

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny są przede wszystkim dzieci oraz ich rodzice zamieszkujący na terenie Gminy Czarna, a w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz takie rodziny, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały takiej władzy pozbawione. Adresatami są również wszystkie rodziny, które z różnych powodów potrzebują wsparcia instytucji w wypełnianiu zadań związanych z wychowaniem dzieci. Program kierowany jest zatem do rodziców, dzieci, opiekunów faktycznych i prawnych a także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

5. Cele programu

Cel główny: Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest tworzenie warunków do rozwijania spójnego systemu wsparcia dla rodzin w Gminie Czarna ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji,
2. Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
3. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się pomaganiem rodzinie,
4. Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny.

6. Zadania i sposób realizacji poszczególnych celów

Cel	Kierunki działań	Wskaźniki	Realizatorzy i partnerzy	Okres realizacji
zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki celowe, okresowe i stałe, zasiłki rodzinne, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłki opiekuńcze, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawcze, stypendia i zasiłki szkolne) • Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”. • Podejmowanie działań na rzecz rodzin wielodzietnych – wydawanie Kart Dużej Rodziny • Poradnictwo i praca socjalna na rzecz rodzin z dziećmi świadczona przez pracowników GOPS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób i rodzin korzystających z poszczególnych form pomocy finansowej, • Liczba osób objętych dożywianiem, • Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej • Placówki oświatowe • Urząd Gminy 	2024-2026

	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie dzieci i młodzieży z rodzin ubogich w dostępie do wypoczynku. 			
Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne monitorowanie sytuacji dzieci i rodzin zagrożonych kryzysem oraz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi przez pracowników socjalnych, dzielnicowych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną • Zapewnienie rodzinom dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej, prawnej, medycznej. • Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej • Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny • Monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu asysty rodzinnej • Prowadzenie pracy socjalnej z rodziną • Monitorowanie rodzin zagrożonych uzależnieniami, motywowanie i kierowanie na terapię • Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci • Przeciwdziałanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z podziałem na przyczyny przyznawania pomocy, • Liczba dzieci w rodzinach z problemami Opiekuńczo-wychowawczymi, • Kwota zabezpieczonych środków finansowych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej, • Liczba osób uzależnionych skierowanych na terapię, • Liczba dzieci umieszczonych interwencyjnie w pieczy zastępczej, • Liczba założonych Niebieskich Kart • liczba spotkań grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego • Liczba przyznanych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych • liczba rodzin wspierających • Liczba i rodzaj działań o 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, • Placówki Oświatowe, • Policja, • Kuratorzy sądowi • PCPR, • Urząd Gminy • Placówki Ochrony Zdrowia • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Zespół Interdyscyplinarny • Gminne Centrum Kultury i Promocji, • organizacje pozarządowe 	2024-2026

	<p>przemocy rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie pomocy usługowej dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych • Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających • Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez działania o charakterze sportowo-rekreacyjnym i kulturalnooświatowym, organizowanie festynów, inicjatyw sportowo – rekreacyjnych, pikników rodzinnych, imprez okolicznościowych 	<p>charakterze sportowo-rekreacyjnym i kulturalnooświatowym na rzecz rodziny</p>		
<p>Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się pomocą rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych pracowników pomagających rodzinie poprzez udział w szkoleniach, seminariach i warsztatach 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przeszkolonych pracowników 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, • placówki oświatowe, • Gminna Komisja Rozwiązywania problemów alkoholowych, • Zespół Interdyscyplinarny, 	<p>2024-2026</p>
<p>Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stała współpraca z kuratorami sądowymi, funkcjonariuszami policji, pracownikami placówek oświatowych i ochrony zdrowia oraz przedstawicielami innych instytucji, działających na rzecz dziecka i rodziny, • Organizowanie porad, szkoleń, konferencji i spotkań informacyjnych służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy Ośrodkiem 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podjętych wspólnie Interwencji • liczba osób objętych wsparciem, • Liczba szkoleń, spotkań, konferencji itp. • Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych. • Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, • Policja, • placówki oświatowe, • placówki ochrony zdrowia, • kuratorzy, • organizacje pozarządowe 	<p>2024-2026</p>

	<p>Pomocy Społecznej i instytucjami oraz organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy rodzinom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej. 			
--	---	--	--	--

7. Zakładane rezultaty podjętych działań

- Zintegrowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- Poszerzenie wiedzy instytucji na temat rodzin wymagających pomocy,
- Dobór form pomocy dostosowany do potrzeb rodziny,
- Podniesienie skuteczności działań pomocowych,
- Podniesienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- Zahamowanie wzrostu liczby dzieci kierowanych do różnych form opieki zastępczej,
- Zwiększenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców,
- Aktywizacja społeczno-zawodowa rodziców.

8. Realizatorzy i Partnerzy programu

Zadania niniejszego programu w ramach swoich kompetencji winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje samorządowe i inne podmioty mające kontakt z dzieckiem i rodziną. W Gminnym Programie Wspierania Rodziny uwzględniono uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji działających na terenie gminy, jak również instytucji i podmiotów szczebla powiatowego. Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej przy współpracy z następującymi podmiotami:

- Urząd Gminy w Czarnej,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki Oświatowe i Kulturalne,
- Placówki Opieki Zdrowotnej,
- Posterunek Policji w Czarnej,
- Organizacje Pozarządowe.

Na terenie Powiatu wsparcie i pomoc rodzinom oferują :

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dębicy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dębicy,
- Powiatowy Urząd Pracy w Dębicy,
- Sąd Rejonowy,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Placówki prowadzące działalność leczniczą i terapeutyczną,
- Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu.

9. Źródła finansowania

W realizacji działań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na jak najskuteczniejsze i najpełniejsze wykonywanie założonych zadań. Środki na realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą pochodzić z budżetu samorządu gminnego, dotacji oraz innych źródeł przewidzianych prawem.

10. Monitoring i ewaluacja

Nieodzownym elementem towarzyszącym wdrażaniu programu jest jego monitorowanie i ocena realizacji. Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie bieżących działań korygujących. Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Czarna na lata 2024 – 2026 wyznacza kierunki działań na rzecz wspierania rodziny. Wdrażanie poszczególnych zadań uzależnione jest od możliwości organizacyjnych, finansowych i prawnych jego realizatorów. Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco, równoległe z realizacją poszczególnych działań, przy współpracy wszystkich realizatorów. Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 dla Gminy Czarna będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, jako koordynatora Programu, i jednocześnie instytucji wiodącej przy jego realizacji.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku składane będzie radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiane potrzeby związane z realizacją zadań. Program ma charakter otwarty, będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

Podsumowanie

Obowiązek opracowania i przyjęcia programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisami ustawy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny jest zadaniem własnym gminy. Program uwzględnia działania niezbędne do realizacji wsparcia rodziny wynikające z ustawy oraz zdiagnozowanych potrzeb, określa

działania, ich wskaźniki oraz realizatorów. Program będzie stanowił podstawę do podejmowanych działań w obszarze wspierania dziecka i rodziny w latach 2024-2026.

Zakładanym efektem programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dzięki ścisłej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra rodzin. System powinien opierać się na szybkim i skutecznym przepływie informacji pomiędzy instytucjami oraz efektywnym wspieraniu rodziny w kryzysie. Zintegrowane działania mają przyczynić się do minimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz przyczyniać się do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Pomoc na rzecz rodzin, oferowana w ramach niniejszego programu będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a pomoc ze strony instytucji będzie uruchamiana dopiero wtedy, kiedy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie przezwyciężyć wykorzystując własne zasoby i możliwości.